

**Corpus Juris Canonici, Per Regulas Naturali Ordine
Digestas, Usuque Temperatas, Ex Eodem Jure, Et
Conciliis, Patribus, Atque Aliunde Desumptas, Expositi**

Opus, Tum In Rebus Obscuris Claritate, Tum Dispersis Collectione ac
delectu, in contrariis conciliatione, eximium, simulque Indicibus ac
Præfationibus, Notisque quamplurimis & exquisitis illustratum, ; In Tres
Tomos divisum

Complectens Prolegomena Ad Jus Canonicum In Se Et Universim
Consideratum

Gibert, Jean-Pierre

Coloniæ Allobrogum, 1735

Cap. IV. Probationes Autoritatis Secundi Ordinis in Diœcesanis Synodis,
depromptæ ex convenientiâ Synodorum Diœcenasarum cum Conciliis
Provincialibus, sigillatim expensæ. Canones Conciliorum aut ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74413](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74413)

rum originem debent, iusta est credendi causa, secundum Ordinem voce gavifum fuisse, quia hisce temporibus Presbyteri Ecclesiam, unâ cum Episcopis regerant: id probant Apostolorum Acta: & probabile videtur *Santum Carolum*, de Synodorum Diœcesanarum origine loquentem, hæc Capita in mente habuisse. Hæc quoque regulâ nixus fuit à *Vincentio* introductâ, *Quod ab omnibus ubique & semper observatum est, nec ullam aliam agnoscit originem, id potest & debet Apostolorum temporibus referri.*

CAPUT IV.

Probationes autoritatis secundi Ordinis, in Diœcesanis Synodis deprompta, ex convenientia Synodorum Diœcesanarum cum Conciliis Provincialibus, sigillatim expensæ. Canones Conciliorum aut Statutorum Synodorum, qui Synodo Diœcesanæ nomen tribuunt Concilii. Quid inde inferri potest?

QAMVIS hæc voces SYNODUS & CONCILIUM, synonymæ sint, & utrumque significant Conventum Ecclesiasticum, omnium Jurisdictionis finium vulgò maximorum; usus tamen determinavit vocabulum *Synodi*, ad exprimendum Conventum totius Cleri Diœcesani; *Concilii* verò vocabulum, ad denotandam Congregationem Episcoporum Provincialium, aut Primatus, aut Patriarchatus, aut Jurisdictionis Papatûs, quæ omnem Ecclesiam attingit. Verùm, contra hunc usum Canones & Statuta reperiuntur, quibus Synodo Diœcesanæ nomen *Concilii* tribuitur, ut quidam reperiuntur, qui veris Conciliis *Synodi* nomen tribuunt, quin etiam Concilia Generalia id nomen sibi tribuerunt, ut videre est in Constantiensi, Basileensi & Tridentino. Hic autem error vel usus varius multum inservit ad probandam mutuum convenientiam, & minime obstat, saltem cuilibet attendenti, distinctioni, quæ *Concilium* à *Synodo* designat, ut infra quibusdam exemplis probabitur.

Horum exemplorum primum depromitur ex Synodo *Altiſſiodorensi* anni Quingentesimi Septuagesimi quinti, quæ certè antiquior est Synodorum Diœcesanarum, quorum Acta nobis supersint. Canon *Septimus*, qui jubet duas Synodos per annum haberi, unam scilicet Parochorum, alteram Abbatum, primæ, quam assignat medio Maio, nomen *Synodi* tribuit, alteri autem, quam ad Calendas Novembris remittit, nomen *Concilii* dat, ut videre est verbis, quæ adhibet, *ut medio Maio omnes Presbyteri ad Synodum in Civitatem veniant, & Kalendis Novembris omnes Abbates ad Concilium conveniant.* Nusquam habita sunt *Concilia*, pro certis personis Secundi Ordinis; necessarium ergo est ibi mentionem fieri *Synodi* Diœcesanæ, ad quam convocare possit Episcopus quosdam, cæteris posthabitis: aliunde Episcopi non est verum *Concilium* cogere, nisi fortè fuerit antiquior Suffraganeus, aut hoc jus supra alios suæ Provinciæ Episcopos præscripserit, aut nisi hæc prærogativa suæ Sedi annexa sit. Porro, nihil horum Episcopo *Altiſſiodorensi* debebatur, qui solus huic Conventui interfuit, qui Synodus Generalis habitus fuit, cum & Abbates & Parochi subscripserint, cum quas in posterum habendas iussi fuerint speciales *Synodi*, constare duntaxat deberent una parte Cleri Diœcesani, uni ex illis Synodis intererat Clerus Sæcularis, alteri Clerus Regularis.

Nomen *Concilii* Diœcesanæ Synodo adhuc tribuitur à Concilio *Toletano IV.*, habito Anno Sexcentesimo trigésimo tertio. Postquam enim statuit à Parochis recipi tempore Ordinationis libellum *Officiale* Diœcesanum, *Rituale*, quo discant modum Sacramentorum administrandorum, Sacri faciendi, *Officiorum* celebrandorum; adjungit, se hoc *Rituale* inf-

tractos facile posse rationem reddere Episcopo Ministerii, cum ad *Litanias*, aut ad *Concilium venerint*, Canonem sumus integrum relaturi. *Quando Presbyteri in Parochiis ordinantur Libellum Officiale* à *Sacerdote suo accipiant, ut ad Ecclesias sibi deputatas instructi accedant, aut succedant, ne per ignorantiam Divinis Sacramentis offendant, ita ut, quando ad Litanias vel ad Concilium venerint, rationem suo Episcopo reddant, qualiter susceptum Officium celebrant, aut baptizant.* Integram retulimus Canonem, quia in eo multæ videntur circumstantiæ, quæ determinant ad credendum, nomine *Concilii* Synodum Diœcesanam intelligi, cum jungat *Litanias*, quæ in Diœcesi fiebant, & velit in utroque casu Parochos sui Ministerii rationem reddere, ut iudicet Episcopus, num exerceant secundum *Rituale* acceptum in Ordinatione.

Simile exemplum habetur in Canone *Sexagesimo octavo* ejusdem Concilii. In eo statuitur, quod, si voluerit Episcopus aliquem servum manumittere ad Ecclesiam pertinentem, nec velit jus Patronatus retinere, teneatur offerre pro commutatione, duos ejusdem pretii è suo patrimonio desumptos, coram Concilio Ecclesiæ, cui præest, & huic actui subscribant Parochi: hæc sunt verba Canonis; *Episcopus qui mancipium juris Ecclesiæ, non retento patrocínio manumittere desiderat, duo meriti ejusdem & peculii, coram Concilio Ecclesiæ, cui præeminet, per commutationem, subscribentibus Sacerdotibus, offerat, ut ratio & iusta habeatur definitio Commutantis.* Ut partitio honorum ad Universam Diœcesim *Toletanam* pertinentium nondum facta erat, æquum erat nullam posse ab Episcopo fieri alienationem, absque omnium Parochorum consensu, probato eorum subscriptionibus.

Eodem sensu nomen *Concilii* sumitur Concilio *Vernonio* in Diœcesi *Ebroicensi* habito; Anno septingentesimo quinquagesimo quinto. In eo enim jubentur ad *Concilium* accedere, nisi velint penas dare secundum Canones ob absentiam. Porro: nemo dixerit coactos aliquando fuisse Parochos Concilio interesse, sub penis Canonis, nisi *Concilii* nomine hic intelligatur Synodus Diœcesana: aliunde Conventus, de quo sermo habetur, *Concilii* Episcopi nomine donatur, quod nomen soli Synodo convenit Diœcesanæ. Hæc sunt verba Concilii Canone octavo; *omnes Presbyteri ad Concilium Episcopi sui conveniant, & si hoc facere contempserint, secundum Canonicam Institutionem judicentur.*

Atro, Episcopus *Vercellensis*, in suo *Capitulari*, Capite vigesimo septimo, adhibet quoque nomen *Concilii*, ad significandam Synodum Diœcesanam, ipsi tribuendo quod ab antiquis Conciliis statutum, nempe, de Congregatione plurium Conciliorum per annum.

Quod relatum est supra de Concilio *Toletano IV.* Canone vigesimo sexto, partim transcriptum est à Concilio *Arelatensi*, celebrato Anno octingentesimo decimo tertio, Canone quarto: sequens enim, quod à Sanctis Patribus institutum fuit, statuit, Parochos ad *Concilium* convenientes reddere rationem Episcopo qualiter *Officium* vel *Baptismum* celebrent. Porro: hic Canon non potest intelligi, nisi de Synodo Diœcesana; quia nunquam à Patribus sancitum fuit, Parochos ad *Concilium* Provinciale conventuros, aut ad aliud, ut Ministerii redderent rationem, & iusserunt Parochos ad Synodum Diœcesanam conventuros ob hunc finem. Idem adhuc terminus pro Synodo Diœcesana sumi potest in Canone nonagesimo primo Collectionis *HERARDI*, Archiepiscopi *Turonensis*; ibi duo *Concilia* per annum haberi jubet, & eorum spatium, sive tempus, præfigit: utrumque præstat, in sua Diœcesana Synodo *Anni Octingentesimi quinquagesimi septimi*. Porro: hic locus non erat mentionem faciendi Conciliorum Provincialium, & eorum spatium determinandi. Intelligat ergo necesse est *Concilii* vocabulo, Diœcesanam Synodum. Tres antè annos

LEO IV. Synodum Diœcesanam, Concilium Diœcesis Episcopi vocaverat, decernendo, Parochos inexcusabiliter ad id Concilium convenire.

Ut exempla sunt, quæ nomen Concilii Synodis Diœcesanis Novem primis Ecclesiæ Sæculis dant, non desunt quoque in quarto-decimo & quinto-decimo Sæculis; nam Concilium Vaurense Anno millesimo tricesimo sexagesimo octavo, imperat omnibus Episcopis Suffraganeis Provinciarum Narbonensis & Tolosanae, & Ausitanæ, quibus constabat, singulis annis Synodalia Concilia celebrare, per se ipsos, aut per alios ad id idoneos, si propter necessariam causam fuerint impediti. Quod hic Concilium vocat Concilia Synodalia; SYNODUM simpliciter, Capitibus septimo, octavo & nono vocat. Eadem expressio Synodaliū Conciliorum adhibetur in Concilio Basileensi Sess. xv. in Inscriptione Sessionis de Conciliis Provincialibus & Synodalibus, quod deinde multoties explicatur in prima parte Sessionis his verbis Synodos Episcopales.

Synodus Frisingensis, habita Anno millesimo quadringentesimo quadagesimo, nomen Concilii habet, in Inscriptione; attamen patet initio & fine, veram fuisse Synodum; nam enumeratione, quæ in illa fit in Præfatione, eorum qui interfuerunt, mentio fit dumtaxat Episcopi, primarum Dignitatum Capituli, & aliorum ejusdem Capituli, Abbatum, Archidiaconorum, Decanorum, & aliarum Dignitatum Ecclesiasticarum Sæcularium Diœcesis, aliorum beneficio Ecclesiastico præditorum; & sub finem, Episcopus id Concilium Episcopalem Synodum appellat. Nobis adhuc suppeditat exemplum magis recens nominis Concilii, dati Synodo Diœcesana, Concilium Coloniense Anno millesimo quingentesimo nono, Articulo de Synodorum celebratione n. 2. in quo decernitur, Capitulum Decanos teneri ad Synodum convenire pro Capitulis, & Decanos Rurales pro Parochis: decernit, ut subsidia conferantur in sumptus, quos necessariò facere debent, pro numero dierum, quibus durabit Concilium.

Si ergò his testimoniis superius relatis, & aliis, quæ, ut superflua, omittuntur, constat, multos Canones & nonnulla Synodalia statuta, dedisse Synodo Diœcesana Concilii nomen; aperte liquet, eam eo nomine donatam, non solum quia Conventus Ecclesiasticus est, ut vera Concilia, in illo dirimebantur Controversiæ, rei judicabantur, sicut in veris Conciliis; sed etiam quia, qui adesse tenebantur, aliqua gaudebant autoritate, non fecus ac illi, qui ad vera Concilia convenire tenebantur, aliquam exercebant autoritatem, aliter eam non habuisset convenientiam cum Provincialibus Conciliis, quæ ipsi Concilii nomen fuisset merita.

CAPUT V.

Probationes autoritatis Secundi Ordinis in Synodo Diœcesana, desumpta ex eo, quod prærogativa Conciliorum, quæ consistit in Spiritu Sancti, aut Jesu-Christi auxilio, Diœcesana Synodo tribuatur.

SEmp̄ Creditum est Concilia, etiam Particularia, Spiritu Sancto dirigi; quia Christus expressis verbis promisit, quòd si duo inter se consenserint super terram, de omni re, quamcunque petierint, fiet illis à Patre meo, qui in Cælis est. 2. Quod quando duo aut tres congregati erunt in nomine suo futurus sit in medio eorum. Porro: creditum jure ac meritò, auxilium promissum tam parvo hominum numero, etiam Laicorum, non denegandum esse multis Episcopis, congregatis de Ecclesiæ negotiis, quæ Christum habet Ducem. Hæc autem applicatio eo justior visa est, quòd non solum Spiritus Sanctus super Apostolos in Christi nomine descende-

rit; sed quòd Concilium Hierosolymitanum congregatum de observatione Legis Mosaicæ, adhibeat verba, quæ speciale Spiritus Sancti auxilium denotant: hæc sunt verba, *visum est Spiritui Sancto & nobis.* Si quis horum factorum probationes desideret, ad Epitome recurat Veteris juris Canonici, Libro quinto Titulo primo. Non minus creditum est, duplex esse Spiritus Sancti auxilium, unum infallibile, quod soli Concilio Generali competit, quia solum est, quod propriè repræsentet Ecclesiam Universalem; alterum, quod veritati inquirenda multum inservit, quamvis errori obnoxium esse possit: hoc autem auxilium tribuitur omnibus Conciliis Particularibus, majus aut minus, secundum quod gaudent majori vel minori autoritate. Hoc adhuc patet loco citato & Titulo undecimo ejusdem quinti Libri. Ut Synodi Diœcesanae Conventus sunt facti in Jesu-Christi Nomine, de rebus Religionis, sicut Concilia, iis meritò, Conciliis promissio facta, data fuit. Hujusce extensionis in Præfatione Statutorum Synodi Diœcesanae Trevisensis Anno millesimo quingentesimo quadagesimo octavo habitæ exemplum habemus. Verba Synodi sumus relaturi: *ut cuique pateat, nemini nos velle fucum facere, cum olim Christus in carne ambulans & verbum Dei seminans se veritate appellasse non ignoremus. Certè, persuadendum nobis erit per ipsissimam veritatem illam, nos falli minime posse, cum ejus præsentia nos quotquot in hoc Cætu Sacro ad Evangelisandum bona & exterminandum mala compererit, Spiritus sui chrismate illuminatura sit, ait namque, ubi duo vel tres in nomine meo congregati sunt in medio eorum sum.* Præterea, voces, quæ versùs finem Synodi leguntur, *Spiritu dei Due & Spiritu Sancto cooperante*, ex eadem fluunt origine. Hoc nixus principio, ut infra observabitur, Cardinalis OTTO, Episcopus Augustatus, suæ Synodo Diœcesanae indicavit, habitæ anno millesimo quingentesimo quadagesimo octavo, paratum se esse ad obtemperandum Monitis Salutaribus Sanctæ Synodi in Spiritu Sancto congregatæ, si quid in eo deprehenderetur reprehensione dignum.

Quod si Synodus Diœcesana fulcitur Spiritus Sancti auxilio, Christi meritis qui interest, vix credi potest, hæc omnia commoda uni inservire præparationi, qua idonei redderentur Congregati ad recipiendas Instructiones, quæ Episcopo placerent, cum & Instructiones & Decreta fieri possent absque Congregatione, quæ & magnas impensas & alia multa incommoda secum importat.

CAPUT VI.

Probationes autoritatis Secundi Ordinis in Synodo Diœcesana, deprompta ex Canonibus, Statutis & aliis Testimoniis, quæ ostendunt olim duas Synodos quot-annis habitas fuisse.

INTER Canones, qui spectant Conciliorum Provincialium Celebrationem, multi sunt, qui ea bis per annum cogenda esse pronuntiant, ut Canon quintus Nicænus, Canon vigesimus Antiochenus, Canon decimus Nonus Calcedonenis: Hæc autem Concilia unicè habebantur, ut Controversiis finis imponeretur in Provincia ortis, &, ut aliis necessitatibus confuleretur.

Quantum conjicere licet, hujusce Disciplinae imitationi de Conciliis Provincialibus, in multis Diœcesibus decretum, duas Synodos quot-annis Diœcesanas habendas esse; & credi potest, eas ob eandem rationes habitas fuisse: unde inferri potest Secundum Ordinem, qui solus cum Episcopo Synodo aderat, in ea aliquam exercuisse autoritatem. Hæc observationes confirmabuntur testimoniis, quæ de his duabus Synodis loquentur.

Nihil